

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי בר מצוה ותורה אור" [מגילה ע"ג]

במפרשים

לזכרה של: אורה מישקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

י"ל ע"י מ. מישקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ג

פרשת האזינו

א. אור-רחמים.

חסיד בכל מצויו פורש קשהא פא לכרוד
דבר הוא סדרו על קו הדיו, אבל במעשיו
פרוש בשעה מעשה כשכא אדם מתחנן אל
רחים יתנו וחסרת ודיא אוקרו צדיק ישר
הוא פרוש צדיק על קו הדיו, ומפריש רש"י
בפרו שאקרו בפרו וע"ה ודלכא נה סרפה
היה ומסרין ממים קיוב ביה ומקשי ודלמא
צדיק בדרק"י חסידים במעשיו אפריש צדיק
צדיק בדרק"י על פי הדיו וכו' ונה בתולה
אבל אחר כך ויש פורש ישר לקיום משנת
צדיק.

צדיק וישר הוא, פרוש כי האדון הי
צדיק הוא כראי העולם במשפט, וכתוב
ומשל כיון במשפט ועמיד ארץ, ואקרו ויל
והחייב שופטים שנשבע הו' בצעמה העולם על
המשפט, אבל מצוה לו ויג קרות שקלם
רחמים, ואם נשבע על המשפט פה פקום
לרחמים, אכן הפרו הוא על זה הדרך כי
מהלך פשוט על המשפט הוא מצד
המשפט על הלו וקשה להשלים התורה
ברחמים והתפיס בחחונים, והוא על דרך
אומר והשלים קמיה צדיק הו' בכל דרכו

סאלו

1. איך הוא מפרש את המושג "צדיק" צוה משה יואב?
2. כראינו מחוץ בין הצרות הוציא על המשה לפני נובה של רחמים עם הפריות?
3. מה הפניה האפשרית הנלמדת מנה פאסכת צפורה לרה?
4. כראינו קופץ "ישר" - לפניו מורת הדיו ואיך גם יתכן?

* * *

ב. ספורנו עם מירוש הרב י. קופרמן.

פרק לבי פסוקים ו-ז:

שנית, שנתן להם סקום וכו' לעבדו
דשקטת וקטוב לבב טוב על⁵², והקה
קרו ושלמו דעה פחת טובה⁵³, וכו'
החטיא פתחו עם כל אלה אין ספק
"א ראוי לעניש נמרץ"⁵⁴ שלישיית.
ל צום נקלו בטקבורי דשעים, וכו'
לכליז הרוץ, לולי חילול ה' שפנע
...⁵⁵ רביעית, הוריע טפה אשר בגללה
מתנה להם זאלה באחרית הימים⁵⁶.
חמישית, הוריע אכן הנאלה וקסת האל
הצדק נגר צרי צמו⁵⁷, והם חלצי פרשת
"האזינו" שוקרו ויל ונאנו פהם סימנים:
היי"ל ל"ה, אמר אם פן: "זכר ימות עולם".

ו) זכר ימות עולם⁴⁵, אחר שהשלים
הקדמה השירה, אשר בה הודיע
שהמקור מטנו הוא להגיד צדקת האל
והעלה, שהוא "אל אמתה" להיטיב
לישראל⁴⁶, ובהו ולא ישיבנה⁴⁷, ואין צול
במתח רתו נגדם⁴⁸, הואיל משה באר (ע"ה
בריש א. ה) זה שהגדת העכו והעמיד,
להוריע: ראשונה, פנה הקסה פננת האל
והצדק להשיג זה הפקלית בכל המין
האנושי בימות עולם ויבשנות יוד
ורו⁴⁹, ואיך קשלא עלה זה, הנדיל ה'
לעשות להעלות אח ישראל אל צום
השגלות⁵⁰, כאשר יעשה באחרית הימים⁵¹
עם השרדים אשר יקרא (ע"ה ואל ג. ה).

המלצה

א. חסד הי עם ישראל. ב. מרד ישראל
 ג. רחמי על עמו למפני שטו. 46.
 וכן בחלוקת הרמב"ן (סוף הערה 45). 47. על
 פי במדבר נגב, יתבה בך לקחתי ובך ולא
 אשיבנהי. 48. שמונו לעיל מסוק ד דיה ואין
 עול: באביאן פורענות. 49. רבנו מפרש להלן
 שהכונה ביימות צולם היא לאדם הראשון.
 ואילו הכונה כדור דרר היו לצורה דוחה
 מאדם עד המבול. ועשרה דוחה מהמבול עד
 הפלגה. 50. הם בניהם של אברהם יצחק ויעקב
 כמתן תורה בסני. 51. שמונו שמות יט, דיה
 ואחם הונו לי ממלכת בניני: ...כמו שיהיה ענין
 ישראל לעזר לבא, כן שם דיה וכו' קרוש:
 ...כמו שיהיה הענין לעמוד לבא, כאמר יהיה
 הנשאר בציון המנוח בירושלים קרוש יאמר
 ליה... וכו' וכן את דיה, מוזכר יסוח עלום
 ועד יתבל צור ישועתי (מסוק סו). 52. צ"ס
 דברים בתמו (תחת אשר לא עכרה את ה', א.
 בשטחה וכטוב לבב מרוב כל). ורמב"ן (לגמס):
 ...אשר הנחילו ארצות הגרים הגדולים המצומים,
 ורוב הטובה והאשר והכבוד אשר הנחילו בה...
 53. רמב"ן שם: וכי טוב כל הטובה מרוב כה,
 54. את דיה מיקנאיה בודים עד יתשכח אל
 מחולקת. 55. את דיה מידדה הי רמב"ן עד
 יראין בהם הבונה. 56. את ילי גילו חמור
 ישכילו ואחי עד יחש פתוחה למי. 57. את
 יכי מיכי דין הי עמי עד יוסר ארמתי עמי.
 הי שחלוקת רבנו תאמת אח חלוקת רש"י. עם
 שיער אחד, שבמקום ילי בילולי כעס אויב אנדי.
 בא בילוי חמור ישכילו דאחי, כבוד רש"י השביל
 להצביע על הסימטריה ועלמלא במבנה השירה
 (ארכה קצעים של ששה פסוקים, ושני קטעים
 של שמונה פסוקים, הי השביל רבינו להבדיר
 הנורה מדיקת את חובנו של כל קטע וקטע מן
 חדייר לך.

וסבין דרכי טובו, וכענה עון להטיב לאין
 האנושי בקלל, קשתמור ראשונה מה
 שהטיב לאדם הראשון בתחלת ימי
 עולם. 48. יוציאהו בגן עדן. (הוא קלקל
 עינו. עינו ששנה דור ודור, נתבין שניה
 קשה היטיב לדורות, והם השחיתו עד
 המבול, וכן שלישייתו טן המבול עד השלמה.
 והם קלקלו. 49.

45. בקטע זה נתון רבינו סקירה כללית על מבנה
 השירה, הוא בעקבות החלוקה הסתמית (הדיר
 לידן של חזיל במבנה ראש השנה לא, א. וכן
 מפרש רש"י: פרשת האויב, חלוקת אותה לששה
 פסוקים: - הראשון - יהאחסי, השני -
 יכזר ימות עולם, השלישי - יחזיכמו על
 במותי ארץ, הרביעי - ידעה הי ונגעה, עד
 כאן ששה פסוקים לפרק, טכאן ואילך שמונה
 פסוקים לפרק: - יבי דין הי עמי (עכ"ל).
 אנדי, הששי - יבי דין הי עמי (עכ"ל).
 לעומתו קובץ הרמב"ם (גלי המילה יג, ד...
 והחמישי מן ילו חמור עד יכי אשר אל שמים
 ידי, והששי מיכי אשר אל שמים דיה עד סוף
 השירה, ולמה פוסקים בו בענינו אל, טעני שהן
 ינבחה, כרי שיחורו בתשובה (עכ"ל). ורמב"ן
 הנהיח מיימנות בשם מסנת מוסרים, רבינו חם
 והעיון, ועין כסף ששה שבתב: ומה שכתב
 ילמה פוסקים הוא לשון רבינו, וכן הוא. ובר
 עני רבינו עמדה גם חלוקת הרמב"ן (מסוק מד
 דיה כי אשר אל שמים דין אח השייה לשלוש
 חזרות.

שאלות

1. **הרשנים כולם אחלקים שירה זו לחלקים, מה סיבה לכך ומה זה מקל עליכם את סיפור האנין?**
2. **חלוקת הרמב"ן לשלושה חלקים אחווה פסים לחלוקות אשה נוספות, החולף להספיר חלוקה זו של הרמב"ן?**
3. **כל הרשנים מנסים לדלות כאן דברי צידוד ותכנית עם לעתיד, החולף לחזק את מדבריהם כמסוקים?**
4. **אכו מרציון המצריק לחסר המסוקים כאן ומה מטרת השירה כולם?**

* * *

ג. ספרי - עם התורה והמצוה להמלבי"ם.

פרק ל"ב פסוק י"ז: ז (ז) זכור ימות עולם. (הזהרה) [הזכרון] מה שעשיתי בדורות הראשונים, מה שעשיתי באנשי דור המבול, מה שעשיתי באנשי דור הפלגה, מה שעשיתי באנשי סדום ועמורה; בינו שנות דור ודור, אין לך דור שאין בו (מאנשי) [כאנשי] דור המבול ואין לך דור שאין בו (מאנשי) [כאנשי] דור

31

הפלגת וכאנשי סדום. אלא שנדון כל אחד ואחד לפי מעשיו: שאל אביך ויגדך. אלו נביאים כענין שנאמר (מ"ב ב) ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי; זקניך ויאמרו לך. אלו זקנים כענין שנאמר (במדבר יא) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל. ד"א זכור ימות עולם. אמר להם כל זמן שהמקום מביא יסורים עליכם הזכרו כמה טיבות ונחמנות עתיד ליתן לכם לעולם הבא; בינו שנות דור ודור. (סנהדרין לט) זה דורו של משה שיש בו ג' דורות שנאמר (תהלים עב) ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים; שאל אביך ויגדך. למחר (סוטה מט) עתידים ישראל להיות רואים ושומעים (כשומעים) מפי הקדש שנאמר (ישעיה ל) ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר ואזמר (שם) ולא יכנף עוד מוריד; זקניך ויאמרו לך. מה שהראיתי לזקנים בהר כענין שנאמר (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן בלב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל:

(ו) זכור ימות עולם. עד כאן הקדמה אל דברי השירה, ועתה יתחיל בזברי השירה ויזכיר כמות מסדר הבריאה ומסדר השתלשלות הדורות שישראל המה עם סגולתו: זכור ימות עולם. המה ששת ימי הבריאה, ותראה שכל מה שחימרו חזק וצורחו חלש, נכרא ראשון ראשון, וכל מה שצורתו חזק וחומרו חלש נברא אחרון אחרון עד שהאדם שהיה בעולם השפל הסגולה והלב והתכלית נברא אחרון וכן בינו שנות דור ודור. התבוננו גם בהשתלשלות הדורות, והראו ג"כ כי העשרה דורות שמאדם עד נח היו חזקי החומר (שחיה כל אחד קרוב לאלף שנים) וחולשי הצורה עד שמתה ה' אותם עם כל היקים ולא השאיר רק נח ובניו שגיו הלב והסגולה מהדורות האלו, ומנח עד אברהם היה ג"כ עשרה דורות, והיו בערך הראשונים חולשי החומר (כאשר נראה שנתמעטו ימי זייתם) אבל חזקי הצורה מהראשונים עד שהיו גזירים באיזה ענינים, יהלב והסגולה מהם, היה אברהם. הלא להבין מזה, כי התכלית יבא לעולם באחרונה, וא"כ שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך שנתאחרו ישראל מלהיות לעם (וא"כ ע"כ שהם הסגולה והתכלית) כי:

שאלות

1. הספרי מסביר לכוך - הנמר והלכר מה הוא מתפלל ספק?
2. מהו מרציון שפכף דור ודור ישאו מאנשי או כאנשי מדורות החוטאים השונים?
3. האם זה אוסטימי או סטימי צפורני?
4. מי הם האפות, חזקנים ומדורות?
5. ברשננו מסביר כי כל ההשתלשלות הנו ככיוון אל סוף, איך הוא צופה זאת ומה המטרה ספק?
6. חומר וצורה - חזק וחלש, מה קופץ ברשננו ספק?
7. האדם ספריאה וישראל בין האומות נמראו סוף, למה ומה זה מלמד?

* * *

4/11

ד. מדרש אריאל.

פרק לבי פסוק ז:

(1) שאל אביר ויגדל זקניך ויאמרו לך. מהם תדע את האמת
הן מצד הנסיון והן מצד החכמה, שהנה האב מלומד בנסיון
חתיים יותר מן הבן, שעניינו אינו סביר דיו את ההפרכות
החיים, בדרך שאסור רבו יוחנן על אחי זקן נכדו יכסו
הרפתקאות ייערו עליו. ורם גם החכמים היודעים מצד החכמה
והתורה.
וזנה סקדים רבתיב את האב לטב, ברמו, שאם אביר חכם
הוא קודם.

א/ת:

1. סרננו נאחז כאן מהפדת אפ וקנו, מה אופילו אכק?
2. מה סדיוק לאמ ר' יוחנן?
3. אכסויל לאמה תקדים את האם אכס?

* * *

ה. דש"ר הירש.

פרק לבי פסוק ח:

יצב גבלת עמים תרו, הוא הציב גבולות עמים וחסך
אותם לבני ישראל העתידים להיפנות רק לאתר סכך, הוא
הנית לשכתי עמים שונים לדישת סכלול של ארצוה, ועסוב
אלה יעברו שם אה התחליך שכל גזי הארץ מתנסיס בו
הך שהם משתלטים על הארמה, הארמה משחלסת עליהם:
ארצם הפכה ינגלת עמיס" (ראה בראשית בו, גיד), אך לא
ניחמה להם לאהחת עולם אלא מראש היא היתה סיועה
לעם, שעדיך היה בראשית רוכו וסיעג רק על ידי יחידים
בני משפחה אחת. כך תהלים קה, יא יב: "לאמר לך אהן
את ארץ כנען חבל נחלחבם, סיועהם סתי מספר סמעט
וגדים בה".

(ח) בחנתל עלינו גויים תרו, העמים שוב לא ידעו
את הי חסירו אותי רק כאל "עלינו" (ראה טי
בראשית יד, יט). באחז ומן החיל הי לעמים את
ארצותיהם במקומות השונים של כדוד הארץ: כה פרידו
בני אדם: והשתי שבין הארצות האלה הסמלות
הביתרות של כל אחת מן השמינו על חטונת הנוך
ידיחי, על השפר, העיסוק, המיכר והאופי של יושבי
הארצות האלה, כך נתסללה משפחת האדם האחריה
במקרה — סהרו כולם גאנצאים של אדם — ונפרדה
לעמים רבים השונים זה מזה בסמלות אוסיים, וכל אחד
סחם — כתפר טובהק של ארצו — טיעג צד סיוחה יל
אופי האדם (השנה בראשית יא, א ופי"ט), וכאשר הי מן
לעמים את ארצותיהם והסירי בני אדם לעמים —

"יצב וגר" — השנה "תעבת לקראתו" (שמות ז, טו).
"ונצבת לי שפי" (שם לד, כ), "אשר תצבת לבנה"
(בראשית כא, כט), "תצב" על קביעת תמוסי ארצות:
"אחה תצבת כל גבולות ארץ" (תהלים צד, יז).

א/ת:

1. סרננו מסיר את תולדות האנושות כאשר אמנת חסיר סכח עלינו, אכ לא
ספיו את ייחודו, לאמה זה חסוס ליו?
2. סרננו קובצ שהנוי סמקווחות כוא קובצ את אוסי ותכונות סצאים
סיוספיים, מה זה מסנמ?
3. סעק - תוצא אוסקק של ארצו - סאק זכ ססת, זכות או חוסה?
4. מהי לפי זה סצסת "ספוללות צמיס"?
5. "הארמה מסתלסת עליהם" איך זה סועל ומהי מסקנא אכק?
6. עכסיו חוכן אנהנו סעסק סנה?
7. מהו סירושו ל"יצב"?
8. סתתכן מסקנא אוסרית מן סנאמר כאן?

* * *

התורה